

El lloc del meu esplai

Carles Sampol

*"Donde nos llevó la imaginación,
donde con los ojos cerrados,
se divisan infinitos campos.
Donde se creó la primera luz,
germinó la semilla del cielo azul,
volveré a ese lugar donde nació."*

Antonio Vega

Jacquot de Nantes (1991), *Les demoiselles ont eu 25 ans* (1993) i *L'Univers de Jacques Demy* (1995) són els tres retrats, respectuosos, tendres i rigorosos, que la cineasta Agnès Varda va realitzar del seu marit, el també cineasta Jacques Demy, responsable, entre d'altres, de pel·lícules com *La bahía de los ángeles* (*La baie des anges*, 1962) o *Los paraguas de Cherburgo* (*Les parapluies de Cherbourg*, 1963). El primer d'aquests films, *Jacquot de Nantes*, l'únic al qual es pot tenir circumstancialment accés ja sigui a través d'una reposició o de la programació televisiva, se'ns ofereix des d'un principi com una evocació de la infància del director francès, que, conscient els últims anys de la seva vida de la malaltia terminal que patia, s'havia dedicat a deixar per escrit tot un seguit dels seus records inicials i que la seva esposa va acabar convertint en la matèria primera d'una pel·lícula que s'allunya de l'exaltació hagiogràfica o de l'homenatge cinèfil.

L'estructura del film es configura a través d'una evocació ficcional i de la inclusió de diferents inserts de l'obra de de Jacques Demy, de manera que a través del muntatge es posen en relació determinades vivències de la infància amb imatges que posteriorment ressuscitarien en l'obra del cineasta de Nantes. Així, doncs, *Jacquot de Nantes* ens aporta tota una sèrie de dades biogràfiques que ens permeten conèixer com va nèixer la vocació d'aquell

al·lot, que sentia especial predilecció per les titelles i que va ser educat pels voltants d'un garatge on a tothom agradava cantar, i la vocació del qual era convertir-se en director de cinema malgrat els seus progenitors haguessin decidit que havia de realitzar estudis de mecànica. I coneguda posteriorment la seva obra no resulta d'allò més arbitrari que Agnès Varda ens faci saber que va ser *Blancaneus i els set nans* (*Snow White and the seven dwarfs*, 1938) la primera pel·lícula que va veure ja que especialment important resultarà la relació que Demy va tenir amb els contes infantils, tal i com ho demostren pel·lícules com *Piel de asno* (*Peau d'âne*, 1970) o *The pied piper of Hamelin* (1971).

No són, però, aquestes les úniques referències que es comenten en relació a la filmografia del director. També apareixen esmentats Charles Chaplin o films com *Les enfants du paradis* (1943), de Marcel Carné, *La bella i la bèstia* (*La Belle et la bête*, 1946), de Jean Cocteau, o *Les dames du bois de Boulogne* (1945), de Robert Bresson, i sobretot deixa com a apunt pertinent el fet que sigui quan es produeix *La Libération* quan finalitzi *Jacquot de Nantes*, moment històric, des del punt de vista cinematogràfic també, ja que va provocar l'arribada a les cartelleres franceses del cinema nord-americà i més concretament d'un gènere, el musical, al qual va estar tan vinculada està l'obra de Demy. Igual que els seus camarades Jean-Luc Godard, Alain Resnais o Jacques Rivette, el director de *Las señoritas de Rochefort* (*Les demoiselles de Rochefort*, 1966) va sentir una profunda admiració per cineastes com Stanley Donen o Vincente Minnelli, que practicaren el gènere, però a través de les seves pel·lícules no només es va limitar a seguir els dictàmens del classicisme de Hollywood, sinó que a través de la col·laboració de Michel Legrand en la partitura, va saber afegir-hi una tradició poètica francesa i un sentit revisionista, que parla molt de la consciència de com ha passat el temps pel gènere i de la seva naturalesa absolutament artificial.

A més però de la reconstrucció ficcional de caire biogràfic i la inclusió d'imatges extretes de les pel·lícules de Demy, el film inclou també algunes intervencions del cineasta mateix en els últims dies de la seva vida. Aparicions particularment intenses des del punt de vista emotiu, que li atorguen un caire íntim i a la vegada pudorós, ja que la càmera d'Agnès Varda explora la mirada del seu marit amb respecte i alhora lucidesa i s'allunya de tota estridència melodramàtica o de tota grandiloqüència. Hi ha a més una discreta i habilitosa estilització de les imatges que fa que aquestes estableixin un diàleg a partir del seu registre documental amb els territoris més onírics, de manera que *Jacquot de Nantes* no queda reduïda a una obra simplement testimonial o a una mera representació realista. ■

Jacquot de Nantes

